

A hazai szláv nyelvű lexikográfia

(1945-TŐL 1962 MÁJUSÁIG)

KOVÁCS ZOLTÁN

1. A cikk első kísérlet a hazai szláv nyelvű lexikográfia eredményeinek a bemutatására és összefoglalására. A nyelvtudománynak, ezen belül a szlavisztikának megvannak az étellel a közvetlen kapcsolatai is. A nyelvtudomány közvetlenül gyakorlati célokra felhasználható eredményeket is ad. Ilyen gyakorlati cél például a különböző jellegű és típusú szótárak készítése, melyek közül különösen a két- és többnyelvű szótárak gyakorlati célja szembetűnő. A szótárkészítéssel kapcsolatban a nyelvtudomány a gyakorlati életbe a lexikográfia útján intézményesen avatkozik be.

A hazai szláv vonatkozású szótártudományi irodalom eléggé szegényes. A szláv nyelvű lexikográfia nem kapott helyet *Knieszsa* István akadémikus „A magyar szlavisztika problémái és feladatai” című előadásában.¹ *Baleczky* Emil „A magyarországi ruszisztika” című hozzászólásában² megfogalmazza az orosz—magyar lexikográfia fő feladatait: minél alaposabban előkészíteni az „Orosz—magyar nagyszótár” második kiadását, megkezdeni az anyaggyűjtést egy „Magyar—orosz frazeológiai szótár” összeállításához, megindítani az anyaggyűjtő munkát egy orosz—magyar filológiai, ill. nyelvészeti szakszótár számára (97. lap). Az „Orosz—magyar nagyszótár” második kiadása azóta napvilágot látott, a „Magyar—orosz frazeológiai szótár” anyaggyűjtése elkezdődött, az orosz—magyar filológiai, ill. nyelvészeti szakszótár munkája megindult, de szükség van új munkatársak bevonására.

A hazai szótárkiadáson³ belül a szláv nyelvű lexikográfia igen szép eredményekkel dicsekedhetik. Számos szláv nyelvű—magyar és magyar—szláv nyelvű kétnyelvű általános és szakszótár jelent meg. Annak ellenére, hogy ezen a téren a hagyományok vajmi csekélyek, és a kritika sem foglalkozott kellőképpen a megjelent szótárakkal.

A hazai szláv nyelvű lexikográfiában vezető helyet foglal el az orosz—magyar és magyar—orosz szótárírás és -kiadás. Az orosz—magyar és magyar—orosz lexikográfia történetében az első tudományos értékű szótár *Mitrák* Sándor *Orosz—magyar szótára* volt.⁴ A szótár a szerző kiadásában jelent meg. Ezt a szótárt azonban sajnos nem nagyon ismerhették meg, mert kis példányszáma miatt alig jutott el a közönséghez. A Magyar—orosz rész a szerző halála után jelent meg.⁵ E két szótárhoz hasonló szótár egészen 1951-ig nálunk nem látott napvilágot. A kishozottak közül *Csopey* László szótára⁶ említhető meg. E három szótár közül kettő a XIX. század végén, egy pedig a XX. század huszas éveiben jelent meg. Ezekon kívül az 1945 előtti és az 1945—1950 közötti időszakban jelentek meg ugyan szótárak, de ezek a mai értelemben vett modern lexikográfiai követel-

ményeknek nem felelnek meg, még ha a maguk idejében bizonyos hasznukat lehetett is venni.⁷

A szláv nyelvű lexikográfiában 1951-ben jelentős változás és fejlődés következett be. Ekkor jelent meg *Hadrovics—Gáldi: Orosz—magyar szótára*, mely az akkori, megnövekedett igényeket is kielégíti, s a korszerű szovjet lexikográfia gazdag tapasztalatainak felhasználásával készült. A következő évben, 1952-ben jelent meg *Hadrovics—Gáldi: Magyar—orosz szótára*. Ez a szótár gyorsan, lényegében visszafordításos módszerrel készült, s gyengébb is orosz—magyar párjánál. Mindkét szótár úttörő jellegű, s hibáik is ennek számlájára írandók. E két szótár megjelenése fontos kulturális eseménynek számított, s a magyar lexikográfia méltán büszke rájuk. (Azóta az orosz—magyar nagyszótár második, bővített és átdolgozott kiadása is megjelent, míg a magyar—orosz nagyszótár második kiadásának előszerkesztésén és szerkesztésén most dolgoznak.) A két szótár alapján, illetve velük párhuzamosan számos orosz—magyar és magyar—orosz szakszótár is készült.⁸

A kiterjedelmű orosz—magyar frazeológiai szótár elég sokáig váratott magára.⁹

Az egy- és kétnyelvű szótárak szerkesztése és kiadása terén jelentős eredményeket mutathatunk fel 1951 óta. Nem mondható el ez a többnyelvű szótárak esetében. E téren csupán a kezdet kezdetén vagyunk.

A két- és többnyelvű szótárak kiadásának napjainkban különös jelentősége van, mivel ez is elősegíti a különböző nyelvű népek kölcsönös megismerését, valamint tudományos és kulturális kapcsolataik gyümölcsözőbb fejlődését. Az emelkedő kulturális színvonal megköveteli azt is, hogy a szakemberek, tanárok, fordítók, tanulók, egyetemi hallgatók és a nyelvtanulás iránt érdeklődők megtalálják, megkapják a megfelelő színvonalú szótárakat. A szótár is társadalmi szükségletet, igényeket elégít ki. A szótártudománynak (lexikográfiának) számos olyan kérdése is van, amely a nyelvi sajátosságok ellenére is közös, s azonos formában merül fel mindenütt. Ez is indokolhatná egy nemzetközi vagy hazai szótártani folyóirat vagy gyűjteményes kötet rendszeres vagy időközönkénti kiadását. A lexikográfia valóban tudományos rangot akkor fog elérni, amikor a határ- és rokontudományok eredményeit a maga sajátos céljai érdekében egységbe fogja tudni olvasztani.

Az egyes szótárak részletes módszertani elemzésére (a szótározzott nyelvi anyagnak, a szókészlet terjedelmének, jellegének, a szerkesztési elveknek, a szótárak szótári és egyéb forrásainak feltárására, illetve bemutatására, a szótárak fogadtatására, gyakorlati használhatóságára, az egyes szótárak újabb kiadásai tartalmi és formai változásainak bemutatására) nem érezzük hivatottnak magunkat, s azt e cikk szerény keretei sem tennék lehetővé. Az 1945, de különösen az 1951 után végzett s napjainkban is tartó és tökéletesedő nagyszabású munka ellenére sem beszélhetünk egységes, az összes szótárra érvényes szótárszerkesztési elvekről, a hazai lexikográfiai elmélet és gyakorlat kérdéseinek kidolgozatlansága miatt, valamint a főszerkesztők és szerkesztők különböző elképzelései, felfogása, az egyes nyelvek sajátossága miatt sem.¹⁰ A szótárak előszavában vagy a szótárhasználati tudnivalókban találunk bizonyos eligazítást az előbb elmondottakra vonatkozóan, azonban megoldásra váró probléma bőven van. Ezek: a szókészlet szótári feldolgozásának, az egyes szláv nyelvek szótárai szerkesztésének a kérdései, a szótárak szerkesztése közben alkalmazott módszerek, a kétnyelvű szótárak

elvi, elméleti, gyakorlati kérdéseinek ismertetése, megvitatása. Körvonalazni, ill. össze kellene állítani a különböző szótártípusokban felhasználható egységes címszóanyag- és kifejezőkészlet-alapot, rendszeressé kellene tenni a gyűjtést. A szótározott szókészleten belül ki kellene alakítani a szókincs különböző rétegeinek helyes, hozzávetőleges arányait a szótár terjedelmétől, jellegétől, céljától függően, s az egyes nyelvek sajátosságainak megfelelően. Másként vetődik fel a kérdés az idegennyelvű—magyar, ill. magyar—idegennyelvű szótárak esetében.

Jó lenne, ha az egyes szótárak szerkesztésének alapvető kérdéseit a szótárszerkesztőség vagy a szótárak szerkesztői már előzetesen, a szótár megjelenése előtt közrebocsátának valamilyen formában, hisz közismert, hogy a szótár használói az előszót úgyszólván figyelmen kívül hagyják.

Megoldásra váró problémák, hogy mennyi nyelvtani, kiejtésbeli, hangszínyozási tájékoztatást adjon a szótár és milyen formában, hogyan jelezze a szavak és az egyes szójelentések stiláris, hangulati értékét, mennyi régi nyelvi, tájnyelvi, szaknyelvi szó szerepeljen a köznyelv szavai mellett, stb. Egyes problémák megoldása nemcsak hazai, hanem nemzetközi összefogást is igényelne.

A szakszótárak száma hazánkban is alighanem tovább fog gyarapodni, hiszen az igény a szakszótárak iránt egyre nő. A műszaki értelmező szótár sorozat célja az egységes magyar műszaki terminológia összefoglalása és részbeni megalakítása. Eddig 20 kötet jelent meg belőle. Tervbe van véve egy négykötetes műszaki értelmező szótár elkészítése is.

A szótárak jellegével, nyelvi kereteivel, terjedelmének meghatározásával, valamint, hogy milyen formában és mértékben támaszkodhatnak az új szótárak a régebbiekre, saját gyűjtésre és szakmunkákra mint forrásokra, erőnket meghaladó vcltuk miatt e helyen nem foglalkozhatunk. Használóképpen nem foglalkozhatunk sem a szójelentés szótári körülírásával, sem a többjelentésű szavak jelentésváltozatai elkülönítésével és sorrendbe állításának különféle módjaival.

A közös szótári kiadványok (pl. magyar—lengyel szótár, stb.) száma is bővül, de egyéb problémák mellett a tervek összehangolása terén is vannak még tenni-valók.

2. A kétnyelvű szótárak egy kisebb része általános szótár, a másik, nagyobb része szakszótár. Háromféle szótártípus alakult ki és vált be a gyakorlatban: *nagyszótár* (70—80 000 címszón felül), *kéziszótár* (kb. 40—60 000 címszó) és *kiszsótár* (kb. 20—30 000 címszó).

Csaknem minden szláv nyelv képviselve van szótáraink között. (A magyar-bolgár szótár Szófiában jelent meg 1956-ban.) Készülnek az illető országban, illetve itthon: a magyar—cseh nagyszótár a cseheknél, a magyar—lengyel kézisótár a lengyeleknél, az ukrán—magyar kézisótár az ukránokkal közösen (időközben megjelent), tervbe van véve az Akadémiánk Nyelvtudományi Intézetében az orosz és más nyelvek filológiai, illetve nyelvészeti kifejezéseinek a szótára (új munkatársak állítandók be, s a meglevő gyűjtés orientalisztikai, turkológiai anyaggal bővítendő), egy szlovák nyelvtörténeti szótár, (ami közösen készülné a szlovákokkal, de egyelőre még kezdeti stádiumban van). E sorok írójának is számos szótári terve van.

Az ukrán—magyar szótár előbbi megjelenését a földrajzi közelség s a történelmi kapcsolatok is megkívánták volna. Ugyanez mondható a szlovák—magyar és magyar—szlovák szótárakról is. Úgy látszik, hogy bizonyos esetekben egyes

szakszótárak szerkesztői megelőzték az általános szótárak szerkesztőit. (Ez megállapítható a bibliográfiából.)

Az összegyűjtött anyag elrendezésénél saját elgondolásaim mellett főként két munkát¹¹ tartottam szem előtt. Az elrendezésnél nem valamelyik szláv nyelvű—magyar és magyar—szláv nyelvű szótáraink történeti fejlődését akartam bemutatni, azonban a három csoporton belül [I. köznyelvi (általános) szótárak, II. frazeológiai szótárak, III. szakszótárak] igyekeztem a megjelenés időrendjéhez alkalmazkodni, s ezért sem tudtam a kialakult és a gyakorlatban jól bevált három szótártípus szerint is csoportosítani az anyagot. Hogy egy szótár a mai értelmezés szerint melyik kategóriába (nagy-, kézi- vagy kisszótár) tartozik, azt esetenként feltüntettem, bármennyire is szerettem volna ezt mellőzni az ismétlődések miatt. Általában csak az önállóan megjelent szótárakat vettem fel, de a teljességre való törekvés miatt néhány, a mai értelemben véve nem feltétlenül szótárnak nevezhető munkával kivételt tettem. Az esetek csaknem teljes egészében kétnyelvű szótárral van dolgunk. A szótárak elrendezése nem jelent értékelési sorrendet. A felsorolt szótárak minden egyes kiadását igyekeztem megadni. Az anyaggyűjtést 1962 májusában lezártam. Névmutatót, bármennyire szerettem volna is adni, nem közölhettem a cikkben. (Egy esetleges önálló kiadvány megjelenése esetén ezt pótolni fogom.) Ahol lehetett, illetve tudomásomra jutott gyűjtőmunkám közben, ott megadtam az illető szótárra vonatkozó ismertetés(ek)e)t is. Sajnos, ezeknek a száma elenyészően csekély. Ezen a téren — a szótárak ismertetése terén — is kellene valamit tenni, annak ellenére, hogy igen aprólékos, sok időt igénylő munkát kíván, s nem szívesen vállalkoznak rá.

I. Köznyelvi (általános) szótárak

A szótárakat nyelvek szerint csoportosítva sorolom fel:

1. Orosz—magyar és magyar—orosz szótárak.
2. Lengyel—magyar és magyar—lengyel szótárak.
3. Cseh—magyar és magyar—cseh szótárak.
4. Szlovák—magyar és magyar—szlovák szótárak.
5. Bolgár—magyar és magyar—bolgár szótárak.
6. Szerb-horvát—magyar és magyar—szerb-horvát szótárak.
7. Ukrán—magyar és magyar—ukrán szótárak.

Orosz—magyar és magyar—orosz szótárak

/Honti Rezső: [Az orosz és magyar nyelv zsebszótára.] Magyar—orosz zsebszótár. Bp., 1944. 280 l. (Kisszótár.)/ Ua. Bp. 1945.²

Ism.: Erdődi J.: Magyar Nyelvőr 75. (1951), 454. l.

Balog Barna: Russzko-vengerszkij szlovar' i razgovornik. Sz ukazaniem vengerszkogo proiznoszenija. Bp., 1945. 72 l. (Kisszótár.)

1000 szavas orosz—magyar szótár részletes nyelvtannal. Kiadja a Magyar Kommunista Párt váci szervezetének nyomdája. Vác, 1945. 64 l. (Kisszótár.)

Németh Sándor: Russzko-vengerszkij szlovar'. Orosz—magyar szótár. Bp., 1945., 96 l. Ua. 1945². bőv. kiadás. (Kisszótár.)

Orosz zsebszótár. Győr, [1945]. Nemzeti Parasztpárt Északdunántúli Szerv. 64. 1 (Kisszótár.)

Orosz—magyar és magyar—orosz szótár. Dombóvár, 1945. 80 l. (Kisszótár.)

Szepesy Gyula: Orosz-tolmács kézikönyv. 3. kiad. Bp., 1945. VI, 7—376. l. (Kisszótár.)

Drobnits Károly: Orosz zsebtolmács. Második, bőv. kiad. Kapuvár (1945), 63 l. (Kisszótár.)

Hogyan mondjuk oroszul? Magyar—oroszbeszélgetések szótárral. Makó, 1945. 170 l. (Kisszótár.)

Dér Pál: Ötnyelvű zsebszótár. Magyar—oroszb—francia—német—angol. Bp., [1945] 6. kiad. 80 l. (Kisszótár.), Bp. [1945] 8. kiad. 160 l. Szerző. (Kisszótár.)

Dér Pál: Five-language pocket-dictionary. English. French. Hungarian. German. Russian. [Bp., 1947.] Szerző. [32] l. (Kisszótár.)

Dér Pál: Fünfsprachiges Taschen-Wörterbuch. Deutsch. Englisch. Französisch. Ungarisch. Russisch. [Bp., 1947.] Szerző. [32] l. (Kisszótár.)

Dér Pál: Dictionnaire en cinq langues. Français. Français. Russe. Allemand. Hongrois. [Bp., 1947.] Szerző. [32] l. (Kisszótár.)

Nicolescu D.: Magyar—román—oroszb szótár és nyelvtan. — Dictionar maghiar-román-rus. — Magyarosky-romansky i rusky slovari. [Cegléd, 1945.] 128, 8 l. (Kisszótár.)

Magyar—oroszb szótár. [Bp., 1945?], 192 l. (Kisszótár.) (Borítékcím: Fonetikus magyar—oroszb szótár és társalgó.)

2000 [Kétezer] szavas magyar—oroszb szótár. Balassagyarmat, [1945.] 32 l. (Kisszótár.)

1000 [Ezer] szavas magyar—oroszb szótár. Vác, 1945. 32 l. (Kisszótár.)

Magyar—oroszb fonetikus zsebszótár. Szombathely, [1945]. 47 l. (Kisszótár.)

Magyar—oroszb villámszótár. A legszükségesebb orosz szavak magyar kiejtése. Kalocsa, [1945]. 30, 2 l. (Kisszótár.) Ua. Bőv. kiad. Kalocsa, 1945. 64 l. (Kisszótár.)

Magyar—oroszb fonetikus zsebszótár és nyelvtan. Bp., 1945. 63 l. (Kisszótár.)

Murai Frigyes: Magyar—oroszb fonetikus zsebszótár. Pápa, [1945]. 32 l. (Kisszótár.)

Varga János: Magyar—oroszb szótár. Rövid gyakorlati mondatok. Számnevek. Ciril ABC. [Bp., 1945.] 61, 3 l. (Kisszótár.)

Pipiska János: Magyar—oroszb fonetikus szójegyzék. [Borítékcím: 850 (nyolcszázötven) szavas . . .]. Rákospalota, 1945. 32 l. (Kisszótár.)

Boros Istvánné Leontieva Olga: Magyar—oroszb zsebszótár. Pécs, [1945?], 60 l. (Kisszótár.)

Magyar—oroszb zsebszótár a legszükségesebb nyelvtani szabályokkal. Bp., 1945. 58 l. (Kisszótár.)

Magyar—oroszb zsebtölmács. Kiadja a Magyarországi Kommunista Párt csornai szervezete. Csorna [1945]. 22 l. (Kisszótár.)

Kún József: Magyar—német—oroszb szótár kb. 15 000 szóval. Gyula, 1945. 92 l. (Kisszótár.)

Haasz, E. Sz.: Russzko-vengerszkij szlovar'. Bp. 1949 [1950]. Új Magyar Könyvkiadó. 443 l. (Az 1947-es moszkvai kiadás kliséje után készült.) (Kisszótár.)

Ism.: Trócsányi Zoltán: A moszkvai orosz—magyar, magyar—oroszb szótár. Magyar Nyelvőr 74. (1950) 46—47. l.

Kahana, M. G.: Vengerszko-russzkij szlovar'. Pod redakcij V. V. Rudasa. Bp., 1949 [1950]. Új Magyar Könyvkiadó. 383 l. (Az 1946-os moszkvai kiad. új lenyomata.) (Kisszótár.)

Ism.: Trócsányi Zoltán: A moszkvai orosz—magyar, magyar—oroszb szótár. Magyar Nyelvőr 74. (1950) 46—47. l.

Hadrovics László—Gáldi László: Oroszb—magyar szótár. — Russzko-vengerszkij szlovar'. Átn. P. D. Kraevszkij. Bp., 1951. Akadémiai Kiadó. XVI, 996 l. (Nagyszótár.)

Ism.: Balázs János: Az új orosz—magyar szótár. Szabad Nép, 1951. aug. 26. — *Erdődi József:* Magyar Nyelvőr 75. (1951) 453—455. l. — *Majtinszkaja, K. E.:* Voproszű jazükoznanija 1952 3. sz. 130. l. — *Láczter István:* Hadrovics László és Gáldi László: Oroszb—magyar és Magyar—oroszb szótár. 1951., 1952. Bp. Akadémiai Kiadó. Magyar Nyelvőr 77. (1953) 430—432. l.

Haász Árpádné: Oroszb—magyar kézisztótár. (A szerkesztésben részt vettek: Simonffy-Tóth Ernő—Zsinka István.) Bp., 1952. Akad. Kiadó, XV, 799 l. (Kézisztótár.)

Hadrovics László—Gáldi László: Magyar—oroszb szótár. Bp., 1952. Akad. Kiadó. 1360 l. (Nagyszótár.)

Ism.: Láczter István: Hadrovics László és Gáldi László: Oroszb—magyar és Magyar—oroszb szótár. 1951., 1952. Bp., Akadémiai Kiadó. Magyar Nyelvőr 77. (1953) 430—432. l. — *Baleczky Emil:* Studia Slavica 1 (1955) 445—450. l.

Hadrovics László—Gáldi László: Magyar—oroszb kézisztótár. Bp., 1953. Akad. Kiadó. 720 l. (Kézisztótár.)

Hadrovics László—Gáldi László: Magyar—oroszb szótár. (Munkatársak: Levasics Elemér, Mihók László, Simonffy-Tóth Ernő.) Bp., 1957. Terra. VII, 808 l. (Kisszótár.) Ua. Bp., 1958², 1959³, 1960⁴, 1961⁵.

Bihari József: Orosz—magyar hasonlósági szótár. Eger, 1958. Az Egri Pedagógiai Főiskola évkönyve IV. kötet 411—437. l.

Hadrovics László—Gáldi László: Orosz—magyar szótár. [Munkatársak: Simonffy-Tóth Ernő, Surányi Magda, Szabó Miklós.] Bp., 1959. Terra. XVI, 928 l. (Kisszótár.) Ua. Bp., 1959², 1960³.

Hadrovics László—Gáldi László: Orosz—magyar szótár. (Munkatársak: Décsi Gyula, Faludi Ágota, stb.) 2., átdolgozott és bővített kiadás. Bp., 1959. Akad. Kiadó, XVI, 1968 l. (Nagyszótár.)

Ism.: *Kovács Zoltán*: Élet és Tudomány, XV. évf. (1960.) 9. sz. 279. l. — *Kovács Zoltán*: Studia Slavica VII. (1961.) 263—269. l. — *Skripecz Sándor*: Rövid összefoglaló áttekin-tés szótárainkról. Az idegen nyelvek tanítása. 1961. IV. évf. 192—193. l.

Lengyel—magyar és magyar—lengyel szótárak

Boér György—Marcal János: Lengyel—magyar szótár. Polsko-węgierski słownik. Békéscsaba, 1957. 2. kiad. 310 l. (Kisszótár.)

Lengyel—magyar szótár. (Szerk. az Akadémiai Kiadó szótárszerkesztősége Csorba Tibor vezetésével. Sajtó alá rend. Skripecz Sándor.) Bp., 1958, Akad. Kiadó. XXIII, 976 l. (Nagyszótár.)

Ism.: *D. Szabó*: Polnisch-ungarische lexikographische Arbeiten und das erste polnisch-ungarische Handwörterbuch. Słownik polsko-węgierski. Lengyel—magyar szótár. [Polnisch-ungarisches Wörterbuch.] Studia Slavica 6 (1960) 217—238. l.

Varsányi István: Lengyel—magyar szótár. (Munkatárs: Hary Judit.) Bp., 1958, Terra. XVI, 784 l. (Kisszótár.)

Varsányi István: Magyar—lengyel szótár. (Munkatárs: Hary Judit.) Bp., 1959, Terra. 928 l. (Kisszótár.)

Cseh—magyar és magyar—cseh szótárak

Cseh—magyar szótár. (Főszerk.: *Dobossy László*. Főmunkatársak: Stelczer Árpád, Sipos István—Zuzana Adamová, Jaromír Vales. Munkatársak: Molnár István, Podhradzky György, Oláh József, Tamáskáné Göbel Marianne — Ivan Dérer, Emil Kovář, Josef Lopour.) I—II. Bp.—Praha, 1960. Akad. Kiadó — ČSAV. XC, 692, 986 l. (Nagyszótár.) (Csehszlovák—magyar közös kiadás.)

Ism.: *Vladimír Šmilauer*: Česko-maďarský slovník. Slovo a slovesnost, 1961. (XXII.) évf., 3. sz., 216—219. l. — *Gyula Décsy*: Dobossy, László: Česko-maďarský slovník. Cseh—magyar szótár. Die Welt der Slawen, 1961. (VI.) évf., 1. sz. 102—104. l.

Stelczer Árpád: Magyar—cseh szótár. (Munkatársak: Lukács Katalin, Tamáskáné Göbel Marianne.) Bp., 1960. Terra. 612 l. (Kisszótár.)

Stelczer Árpád: Cseh—magyar szótár. (Munkatársak: Lukács Katalin, Tamáskáné Göbel Marianne.) Bp., 1961. Terra. 688 l. (Kisszótár.)

Szlovák—magyar és magyar—szlovák szótárak

Szeckerka János: Kis szlovák nyelvtan és rövid magyar—szlovák szótár. Malá slovenská mluvnica a krátky maďarsko-slovenský slovník. Békéscsaba, 1946. 88 l. (Kisszótár.)

[*Szlovák—cseh—magyar kéziszótár*. Slovenský-český-maďarský ručný-slovník. Iskolai, kereskedelmi és magánhasználatra.] 2. rész: Szlovák—cseh—magyar. — Slovenský-český-maďarský slovník. Bp., [1948], Lingua. 78 l. (Kisszótár.)

Lukács Katalin: Magyar—szlovák szótár. (Maďarsko-slovenský slovník.) Bp., 1962. Terra. 10, 572 l. (Kisszótár.)

T. Göbel Marianne: Szlovák—magyar szótár. (Slovensko-maďarský slovník.) Bp., 1962. Terra. 10, 480 l. (Kisszótár.)

Bolgár—magyar szótár

Bolgár—magyar szótár. (Szerk.: *Bödey József*) Bp., 1956., Akad. Kiadó. XI, 967 l. (Kéziszótár.)

Ism.: *Baleczky Emil*: Studia Slavica 4 (1958) 444—447. l.

Szerb-horvát—magyar és magyar—szerb-horvát szótárak

Hadrovics László: Szerb-horvát—magyar szótár. (Munkatárs: Surányi Magda.) Bp., 1957. Terra. LXIV, 688 l. (Kisszótár.)

Hadrovics László: Magyar—szerb-horvát szótár. (Munkatárs: Palich Emil.) Bp., 1958. Terra. 655 l. (Kisszótár.)

Magyar—ukrán szótár

Magyar—ukrán szótár. (Uhorsz'ko-ukraínsz'kij slovník.) (Szerk.: P. P. Csucska, O. M. Rot, J. M. Szák.) Bp.—Uzshorod, 1961. Akad. Kiadó—Kárpátontúli Területi Kiadó. XX, 912 l. (Kéziszótár.)

II. Frazeológiai szótár

Russzicizmusok. 5000 orosz szólás és kifejezés. (Szerkesztette: Keszthelyi Ernő.) Bp., 1961. Terra. 343 l. (Kisszótár.)

Ism.: Kovács Zoltán: *Studia Slavica* 8 (1962) 195—199. l.

III. Szakszótárak

A szakszótárakat az alábbi szakcsoportok szerint közlöm időrendben (nem választva szét nyelvek szerint):

1. Műszaki tudományok.
2. Mezőgazdaság.
3. Orvostudomány.
4. Jog, államigazgatás, statisztika.
5. Vasút, közlekedés, turisztika.
6. Kereskedelem.
7. Oktatás, nevelés.
8. Katonaság, (Katonai nyelv.)
9. Földrajz, földtan.
10. Bányászat.
11. Könyvtárügy, könyvészet.
12. Sport.

Műszaki tudományok

[*Orosz—magyar és magyar—orosz műszaki szótár*. — Russzko-vengerszkij i vengerszko-russzkij politechniceszkij szlovar'. Főszerk.: Hevesi Gyula. (Szerk.: Honti Rezső—Katonai Lóránt—Molnár Albert.) *Orosz—magyar rész*. — Russzko-vengerszkaja csaszty. Bp., 1950. Akad. Kiadó. 502 l. (Kéziszótár.)

Ism.: Erdődi J.: *Magyar Nyelvőr*. 75. (1951.) 454. l.

Magyar—orosz műszaki és tudományos szótár. Főszerk.: Hevesi Gyula. Bp., 1951. Akad. Kiadó. XVI, 1056, 80 l. (Nagyszótár.)

Orosz—magyar műszaki és tudományos szótár. Főszerk.: Hevesi Gyula. Bp., 1954. Akad. Kiadó. XII, 816 l. (Nagyszótár.)

Műszaki értelmező szótár. (A címszavak német, angol és orosz nyelvű jelentésével):
1. *Építőanyagok*. Szerk. Palotás László. Bp., 1958. Terra. 174 l. — 2. *Általános elektrotechnika*. Szerk.: Kovács K(ároly) Pál. Bp., 1958. Terra. 236 l. — 3. *Mosonyi Emil*: Hidraulika és műszaki hidrológia. (Munkatársak: Kovács György, Schilling Ferenc.) Bp., 1959. Terra. 156 l. — 4. *Műszaki mechanika*. Szerk.: Palotás László. Bp., 1959. Terra. 167 l. — 5. *Villamos gépek*. Szerk.: Kovács K. Pál. Bp., 1959. Terra. 164 l. — 6. *Mosonyi Emil*: Vízierőművek és víziutak. (Munkatársak: Breinich Miklós, Várhalmi Ernő.) Bp., 1960. Terra. 204 l. — 7—8.

Vásárhelyi Boldizsár: Közlekedésügy. (Munkatársak: Bényei András, Koller Károly, stb.) 1. Kényszerpályás és közúti közlekedés. 2. Hajózás, repülés, posta és csővezetékes szállítás. Bp., 1960. Terra. 207, 174 l. — 9. *Szendy Károly*: Villamos művek. (Munkatársak: Bókay Árpád, Eisler János, Kiss Tivadar.) Bp., 1960. Terra. 235 l. — 10. *Széchy Károly—Kézdí Árpád*: Alagutak, alapozás, földművek, talajmechanika. (Munkatársak: Varga László, Lazányi István.) Bp., 1960. Terra. 252 l. — 11. *Mechanikai technológia*. 1. Anyagszerkezetten és anyagvizsgálat. Szerk.: *Gillemot László*. Bp., 1960. Terra. 167 l. — 12. *Mechanikai technológia*. 2. Technológiai műveletek. Szerk.: *Gillemot László*. Bp., 1960. Terra. 212 l. — 13. *Általános geodézia*. Szerk.: *Rédey István*. Bp., 1961. Terra. 216 l. — 14. *Tartószerkezetek*. Szerk.: *Palotás László*. Bp., 1961. Terra. 190 l. — 15. *Nyomdaipar*. Szerk.: *Lovász Kálmán*. Bp., 1961. Terra. 232 l. — 16. *Finommechanika, optika*. Szerk.: *Bárány Nándor*. Bp., 1961. Terra. 214 l. — 17 — 18. *Kémia*. Szerk.: *Csűrös Zoltán*. (Munkatársak: Berecz Endre, Dévay József, Fehér Klára, Győrbíró Károly.) Bp., 1961. Terra. 6, 403 l. — 19. *Irányítástechnika*. Szerk.: *Frigyes Andor*. (Munkatársak: Helm László, Szalay József, Orbán Miklós. Tanácsadók: Bach István, Bohus Miklós, Frey Tamás, Skripecz Sándor.) Bp., 1962. Terra. 135 l. — 20. *Vízgépek, belső égésű motorok*. Szerk.: *Varga József*. (Munkatársak: Gerey Tamás, Kisbocskói László, Kund Ede.) Bp., 1962. Terra. 138 l.

Mezőgazdaság

Magyari Beck Vladimír: Orosz—magyar mezőgazdasági szótár. A kapcsolatos tudományok és termelési ágak figyelembevételével. Bp., 1951. Akad. Kiadó. XV, 860 l. (Kéziszótár.)

Magyari Beck Vladimír: Magyar—orosz mezőgazdasági szótár. A kapcsolatos tudományok és termelési ágak figyelembevételével. (Munkatársak: Iglóy Károly, Katona Mária.) Bp., 1953. Akad. Kiadó. XV, 800 l. (Kéziszótár.)

Orvostudomány

Láng Imre: Orosz—magyar és magyar—orosz orvosi szótár. Russzko-vengerszkij i vengerszko-russzkij medicinskij szlovar'. Bp., 1951. Akad. Kiadó. XIV, 398, 312 l. (Kéziszótár.)

Jog, Államigazgatás, Statisztika

Névai László—Tardy Lajos: Orosz—magyar jogi és államigazgatási szakszótár. Russzko-vengerszkij jurideszeszkij i adminisztrativnűj szlovar'. Bp., 1951. Jogi Kiadó. 528 l. (Kisszótár.)

Ism.: *Benkő Gyula*: Magyar—Szovjet Közgazdasági Szemle. 1951. V. évf. 12. sz. 605—606. l. — *Vas Zoltán Péter*: Névai—Tardi: Orosz—magyar jogi szótár. Állam és Közigazgatás. 1951. III. évf. 1—2. sz. 109—110. l. — *D. I. (Dobossy Imre)*: Igazságügyi Közlöny, 1951. 2. sz. 141. l. — *P. T. (Pap Tibor)*: Jogtudományi Közlöny, 1951. március hó. — *Kis Újság*, 1951. márc. 21. — *Erdődi J.*: Magyar Nyelvőr 75. (1951.) 454. l.

Statiszticeszkij ezemeszjacsnűj bjulleten'. Ob'' jaznenie ponjatij. Vengerszkoe Central'noe Sztatiszticeszkoe Upravlenie. Bp., 1958. 46 l. (Orosz nyelvű, egy nyelvű kisszótár.)

Statisztikai szótár. 1700 kifejezés orosz, angol és magyar nyelven. Kiad. a Központi Magyar Statisztikai Hivatal. Bp., 1958. (Házi soksz.) VII, 220 l. (Kisszótár.)

Statisztikai szótár. (1700 statisztikai kifejezés hét nyelven.) Bp., 1960. Statisztikai Kiadó Vállalat. VIII, 171 l. (Kisszótár.) Ua. Bp., 1961², 1962³. (Orosz, magyar, bolgár, cseh, lengyel, német, angol nyelven.)

Vasút, Közlekedés, Turisztika

Orosz—magyar, magyar—orosz vasúti zsebszótár. Főszerk.: *Steinmetz István*. (Szerk. a Közlekedésügyi Min. — az Akadémiai Kiadó — a Közlekedési Kiadó munkaközössége Halmai Ferenc vezetésével.) Bp., 1952. Akad. Kiadó — Közlekedési Kiadó. 469 l. (Kisszótár.)

Orosz—magyar, magyar—orosz avióműszaki zsebszótár. Főszerk.: *Steinmetz István*. Bp., 1953. Akad. Kiadó—Közlekedési Kiadó. 483 l. (Kisszótár.)

- Havas Livia—Kovács Zoltán*: Magyar—orosz útszótár. — *Kovács Zoltán*: Orosz—magyar útszótár. Bp., 1961. Terra. 352, 64, 352 l. (Kisszótár.) (Egy kötetben.)
Ism.: *Három új szótár*. Magyar Könyvszemle 78. (1962.) 1:102. l.
Gépjárműalkatrészek elnevezése. Magyar, német, angol, francia és orosz nyelven. Autó- és traktoripari szakmai szabvány. Bp., 1961. Autó- és Traktorip. Ig., 55 l. (Kisszótár.)
Praktičeskij slovar' dlja priezzajuscsih v Vengriju turisztov. Otv. redaktor: Bela Lukacs. Bp., 1962. Közdotk, Egyetemi Nyomda. 47 l. (Kisszótár.)
Praktyczny słowniczek dla turystów zwiedzających Węgry. Odp. wydawca: Béla Lukács. Bp., 1962. Egyetemi Nyomda. 47 l. (Kisszótár.)
Stručný slovník pro turisty přijíždějící do maďarska. Edit.: Béla Lukács. Bp., 1962. Egyetemi Nyomda. 47 l. (Kisszótár.)

Kereskedelem

- Magyar—orosz külkereskedelmi szótár*. (Szerk. biz.: Salusinszky István, Faragó János, stb.) Bp., 1959. Közgazdasági és Jogi Kiadó. 124 l. (Kisszótár.)

Oktatás, Nevelés

- Csehov, N. V.—Robinson, M. F.—Hakimov, H. G.*: Az orosz nyelv képes szótára. Szemléltető segédeszköz az orosz nyelv tanulásához. (Kartinnűj szlovar' russzkogo jazüka.) Ford. és sajtó alá rend. Rozvány Jenőné. Bp., 1950. Athenaeum. 70 l. (Kisszótár.)
Csehov, N. V.: Az orosz nyelv képes szótára. (Kartinnűj szlovar' russzkogo jazüka.) Szemléltető segédeszköz az orosz nyelv tanulásához. 2. rész. Szerk.: Csisztyakov, V. M. Ford., sajtó alá rendezte és szótárral ellátta Rozvány Jenőné. Bp., 1951. Tankönyvkiadó. 2 köt. (Kisszótár.)
Babos [Ernő]—Zsinka [István]: Az orosz ige alakjai. Igeszótár. (Átnézte: *L. N. Saternikova*.) Bp., Közköztudásügyi Kiadóvállalat, 1951. 258 l. (Kisszótár.)
Orosz—magyar pedagógiai kifejezések szótára. A Közokt. Minisztérium Tájékoztatási és Sajtóosztálya munkatársainak közreműködésével szerkesztette Illés Lajosné. Bp., 1952. 240 l. Kéziratban.
Orosz—magyar, magyar—orosz szógyűjtemény. (Összeáll. az MSZT Nyelvoktatók Munkaközössége. — Átnézte: *Baleczky Emil*.) Bp., 1954. MSZT. 176 l. (Kisszótár.)
A Po sztrane szovetov orosz—magyar szójegyzék melléklete. (Szerk. és összeáll.: *Kispesta István, Dobra Tibor*.) Bp., 1954. Tankönyvkiadó. 31 l. (Kisszótár.) — Ua. Utánnomás. Bp., 1955.
A Po sztrane szovetov magyar—orosz szójegyzék melléklete. (Szerk. és összeáll.: *Kispesta István, Dobra Tibor*.) Bp., 1955. Tankönyvkiadó. 39 l. (Kisszótár.)
Magyar—orosz szemléltető szótár. (Az orosz nyelvű szóanyagot összegyűjtötte *Keszthelyi Ernő*.) Bp., 1959. Terra. 588 l., 9 tábla. (Kisszótár.)
Ism.: *Varannai Aurél*: Szemléltető szótárak. Az idegen nyelvek tanítása. 1959. II. évf. 156—157. l.
Orosz—magyar iskolai szótár. — *Magyar—orosz iskolai szótár*. Szerk.: *Szabó Miklós*, Főmunkatárs: *Kovács Zoltán*. Bp., 1960. Akadémiai Kiadó. XVI, 379, 7, 371 l. (Kisszótár.) (Egy kötetben.) Ua. Bp., 1961².
Ism.: *Szabó Miklós*: Az iskolai szótárak kérdéséhez. Az új, iskolai szótár. Az idegen nyelvek tanítása. 1960. III. évf. 124—127. l. — *Hadas Ferenc*: Az orosz iskolai szótár szókincsének vizsgálata. Az idegen nyelvek tanítása. 1961. IV. évf. 88—92. l.
Hadas Ferenc: Orosz—magyar nyelvtani szótár. — Kézirat. [Kiad. a] *Kossuth Lajos Tudományegyetem*. Bp., 1961. Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat soksz. 164 l. (Kisszótár.)
[Könyv Sándor: Magyar—orosz nyelvtani szótár. A főnév.] (Kéziratban.) Az idegen nyelvek tanítása. 1961. IV. évf. 177—182. l-on mutató közölve belőle.
Történelem. Szakkifejezések gyűjteménye a szlovák nemzetiségű általános iskolák számára. Terminológia dejesisu. Pre slovenské všeobecné školy v Maďarsku. (Spracovali: *Ladislav Tóth* a *Mária Slánskyová Marákyová*.) Bp., 1962. Tankönyvkiadó. 34 l. (Kisszótár.)
Földrajz. Szakkifejezések gyűjteménye a szlovák nemzetiségű általános iskolák számára. Terminológia zemepisu. Pre slovenské všeobecné školy v Maďarsku. (Spracovala: *Hilda Takácsová Molnárová*.) Bp., 1962. Tankönyvkiadó. 29 l. (Kisszótár.)

Számítan—Mértan. Szakkifejezések gyűjteménye a szlovák nemzetiségű általános iskolák számára. Terminológia aritmetiky a geometrie. Pre slovenské všeobecne školy v Maďarsku. (Spracoval: Július Szabó.) Bp., 1962. Tankönyvkiadó. 31 l. (Kisszótár.)

Növénytan. Állattan. Egészségtan. Szakkifejezések gyűjteménye a szlovák nemzetiségű általános iskolák számára. Terminológia botaniky, zoológie, zdravotvedy. Pre slovenské všeobecne školy v Maďarsku. (Spracovali: Demeter Krunity, Hilda Takácsová Molnárová.) Bp., 1962. Tankönyvkiadó. 63 l. (Kisszótár.)

Fizika. Szakkifejezések gyűjteménye a szlovák nemzetiségű általános iskolák számára. Terminológia fyziky. Pre slovenské všeobecne školy v Maďarsku. (Spracoval: L'udovít Frenyo.) Bp., 1962. Tankönyvkiadó. 15 l. (Kisszótár.)

Kémia. Szakkifejezések gyűjteménye a szlovák nemzetiségű általános iskolák számára. Terminológia chémie. Pre slovenské všeobecne školy v Maďarsku. (Spracoval: L'udovít Frenyo.) Bp., 1962. Tankönyvkiadó. 13 l. (Kisszótár.)

(*Frenyó Lajos*): Fizika. Szakkifejezések gyűjteménye a szerb-horvát nemzetiségű ált. isk. számára. Terminologija fizike za opće škole sa srpskohrvatskim nastavnim jezikom. (Prev. Bedrossian Petar.) Bp., 1962. Tankönyvkiadó. 15 l. (Kisszótár.)

(*Frenyó Lajos*): Kémia. Szakkifejezések gyűjteménye a szerb-horvát nemzetiségű ált. isk. számára. Terminologija kemije za opće škole sa srpskohrvatskim nastavnim jezikom. (Prev. Lastić Ljubomir.) Bp., 1962. Tankönyvkiadó. 15 l. (Kisszótár.)

[*Krunity Dömötör—Takács Nándorné*] (Krunić, Dimitrije—Takács Nándorné): Növénytan, állattan, egészségtan. Szakkifejezések gyűjteménye a szerb-horvát nemzetiségű ált. isk. számára. Terminologija biologije za opće škole sa srpskohrvatskim nastavnim jezikom. (Prev. Krunić Dimitrije.) Bp., 1962. Tankönyvkiadó. 71 l. (Kisszótár.)

(*Szabó Gyula*): Számítan—mértan. Szakkifejezések gyűjteménye a szerb-horvát nemzetiségű ált. isk. számára. Terminologija računa i geometrije za opće škole sa srpskohrvatskim nastavnim jezikom. (Prev. Jakab Róbert.) Bp., 1962. Tankönyvkiadó. 31 l. (Kisszótár.)

(*Takács Nándorné*): Földrajz. Szakkifejezések gyűjteménye a szerb-horvát nemzetiségű ált. isk. számára. Terminologija zemljopisa za opće škole sa srpskohrvatskim nastavnim jezikom. (Prev. [Krunity Dömötör] Krunić Dimitrije.) Bp., 1962. Tankönyvkiadó. 33 l. (Kisszótár.)

(*Tóth László*): Történelem. Szakkifejezések gyűjteménye a szerb-horvát nemzetiségű ált. isk. számára. Terminologija historije za opće škole sa srpskohrvatskim nastavnim jezikom. (Prev. Stevanović Milutin.) Bp., 1962. Tankönyvkiadó. 34 l. (Kisszótár.)

Katonaság, (Katonai nyelv)

Orosz—magyar, magyar—orosz katonai zsebszótár. Karmannij russzko-vengerszkij, (vengerszko-russzkij [voennij] szlovar'. Bp., 1949. Honv. Min. 55 l. (Kisszótár.)

Orosz—magyar katonai szótár. Bp., 1952 [1953]. Akad. Kiadó—Honvéd Kiadó 461 l. (Kisszótár.)

Magyar—orosz katonai szótár. Bp., 1953. Akad. Kiadó—Honvéd Kiadó. 463. l. (Kisszótár.)

Földrajz, Földtan

Magyar—orosz földtani és földrajzi szótár. (Vengerszko-russzkij geologo-geograficeszkij szlovar'.) (Összeáll. *Fiosina, G(alina) I(vanovna)*, Szerk.: *Geiger, B. J.*) Bp., 1960. 259 l. (Kisszótár.)

Bányászat

Péczeley Antal: Fontosabb bányaműszaki kifejezések gyűjteménye. I. r. Magyar—orosz — Szbornik vaznejsih gornotechniceszkih vürazsenij. Csaszty I. Vengerszko-russzkaja Bp., 1955. Szénbányászati Min. (Házi soksz.) 37 lev. (Kisszótár.)

Könyvtárügy, Könyvészet

Orosz—magyar könyvészeti szakszótár. Russzko-vengerszkij szlovar' bibliotecsnih terminov. Összeállította az Országos Könyvtári Központ munkaközössége. Bp., 1951. (Országos Könyvtári Központ.) II, 195 l. (Kisszótár.)

Moravek Endre—Weger Imre: Magyar könyvészeti kifejezések és rövidítések kis orosz szótára. Bp., 1959. Akad. Kiadó. 48 l. (Kisszótár.) (A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának kiadványai. 15.)

Ism.: *Höhne, H.*: Moravek—Weger: Kratkij slovar' vengerszkijh bibliograficeszkijh terminov i szokrascsenij. Bp., 1959. Zentralblatt für Bibliothekwesen. 74. (1960.) 439—441. l. — *D. Szemző Piroška*: Magyar Könyvszemle. 76. évf. (1960.) 221. l.

Vocabularium Abbreviaturarum Bibliothecarii. I. (Moravek Endre—Weger Imre): *Abbreviaturae cyrillicae*. Cirillbetűs könyvészeti rövidítések válogatott jegyzéke. (Közreműk.: Bodnárné Bernáth Edit.) Bp., 1961 [1962.] Országos Könyvtárügyi Tanács. 138 l. (Kisszótár.) Ua. MTA Könyvtára. (A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Közleményei. 25.)

A könyvtáros gyakorlati szótára. Dictionarium bibliothecarii practicum. 20 nyelvű szak-szótár a könyvtári feldolgozó munkához magyar és nemzetközi használatra. Tervezte és összeállította *Pipics Zoltán*. (Országos Széchényi Könyvtár.) Bp., 1962. (Kéziratban.) 364 l.

(*Csikely Ilona—Nyíri Gyuláné—Tobisch Mária*): Nyolcnyelvű címfelvételi kézikönyvtár. Leggyakrabban előforduló kifejezések és rövidítések. Közreműk.: Ambrus Dezső, Ósapai Miklós.) Bp., 1954. Orsz. Műszaki Könyvtár, Házi soksz. 41 l. (Kisszótár.)

Sport

Sportszótár. Szportivnűj szlovar', Dictionnaire Sportif, Sportwörterbuch, Sports Dictionary. Bp. 1952. Akadémiai Kiadó, XXX, 742 l. (Kéziszótár.) (A címszavak orosz, francia, német, angol jelentésével.)

Hétnyelvű sportszótár. 1—6 kötetben. Angol, spanyol, francia, német, olasz, magyar, orosz nyelven. (Szerk.: *Hepp Ferenc*.) *Kosárlabda*. Bp., 1960. Terra. XXXI, 260 l. (Kisszótár.) — *Labdarúgás*. Bp., 1960. Terra. XXXI, 432 l. (Kisszótár.) — *Torna*. Bp., 1960. Terra. XXXII, 368 l. (Kisszótár.) — *Atlétika*. Bp., 1960. Terra. XXXI, 335 l. (Kisszótár.) — *Vívás*. Bp., 1960. Terra. XXXI, 304 l. (Kisszótár.) — *Úszás, vízilabda*. Bp., 1960. Terra. XXXI, 422 l. (Kisszótár.)

Ism.: Az idegen nyelvek tanítása. 1960. III. évf. 4. sz. 129. l.

Sportwörterbuch in Sieben Sprachen. Sports dictionary in seven languages. Főszerk. Herausgegeben von *Ferenc Hepp*. by F. Hepp editor in chief. Terra—Budapest. Sportverlag—Berlin. 1962. Szerk. Katona Lóránt. 1109 l. (Nagyszótár.) (Englisch, Spanisch, Französisch, Deutsch, Italienisch, Ungarisch, Russisch.) (Englis, spanis, french, german, italian, hungarian, russian.)

Jegyzetek

1. *A Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának Közleményei*. XII. köt. (1958.) 1—4. szám 69—90. l.
2. Uo. 91—98. l. Ez a hozzászólás *Russzkoe jazükoznanie v Vengrii*. *Studia Slavica* I (1955) felhasználásával készült, s e cikkben is foglalkozik a szerző az Orosz—magyar és magyar—orsz lexikográfiaiával (a 462—463. lapon).
3. A magyarországi szótárkiadással kapcsolatban lásd *Propper László* „A hazai szótárkiadás helyzete” c. cikkét. *Magy. Tudomány* LXVII. kötet. Új folyam V. kötet, 1960, 2. szám, 77—81. l.
4. *Mitrák Sándor*: Orosz—magyar szótár. Ungvár, 1881—[1884.] VII, 854 l.
5. *Mitrák Sándor*: Magyar—orsz szótár. Uzsgorod, 1922. (1020 l.)
6. *Csopey László*: Rutén—magyar szótár. Rus'ko—madjarskij slovar'. Budapest, 1883. XLVI, 446 l.
7. Itt az 1945 előtti jelentősebb kétnyelvű szótárakat sorolom fel. *Jancovics István*: Új szláv—magyar és magyar—szláv szótár. Novi slovensko-madarski a madarsko-slovenski slovník. Szarvas, 1848. Szerző, 1—2. köt. — *Spicer Mór*: Magyar—horvát és horvát—magyar szótár. Magjarsko-hrvatski i hrvatsko-magjarski rječnik. Bp., 1893. 1—2. köt. — *Margalits Ede*: Horvát—magyar és magyar—horvát zsebszótár, tekintettel a két nyelv szólásaira. Bp., 1898. — *Margitay József*: Rövid magyar—horvát és horvát—magyar zsebszótár iskolai és magánhasználatra. Nagykanizsa, 1887—1888. — *Margitay József*: Magyar—horvát és horvát—magyar zsebszótár. 2., bőv. kiad. Nagykanizsa, 1901. [1908] — *Szana Sándor*: Magyar—horvát—szerb és szerb—horvát—magyar zsebszótár. Rečnik hrvatskog i madjarskog jezika. 3. kiad. Budapest [1942] — *Loos*

- József: Tót és magyar szótár. — nyomán szerk. *Pechány Adolf*. 1. rész: Tót—magyar szótár. 2. rész: Magyar—tót szótár. Bp. (1906). — Szlovák—magyar (magyar—szlovák) szótár. Bp. [1926 után]. — *Brancsits Blagoje—Derra György*: Magyar—szerb szótár. Újvidék, 1889. A szerzők kiadása. — *Polácsy János*: Szerb—magyar zsebszótár. Újvidék, 1941. — *Polácsy János*: Magyar—szerb zsebszótár. Újvidék, 1941. — *Fliszar János*: Magyar—vend szótár. Vogrszki-vendiskai (vogrszkiszlovénszki, sztári szlovénszki) recsnik. Bp., 1922; 2., átd. kiad. Bp., 1942. — *Fliszar János*: Vend—magyar szótár. Vendiskai-vogrszki (vogrszko-szlovénszki, sztároszlovénszki) recsnik. Budapest, 1943. — (*Strypski Hiador*): A legszükségesebb magyar szavak szótára lengyelek részére, kiejtéssel. *Słowniczek najniezbędniejszych słów węgierskich dla polaków, z wymowa*. Budapest, (1939). — *Szablinski W.*: Słownik węgiersko-polski. Magyar—lengyel szótár. Debrecen, 1940. — *Boér György—Marcal János*: Lengyel—magyar szótár. Polsko-węgierski słownik. Békéscsaba, 1942. — *Csánk Béla*: Orosz—magyar hasonlósági szótár. Beregszász [1940]; 1941², 2. jav. és bőv. kiad. — Magyar—orosz zsebszótár a legfontosabb szavak összeválogatásával. 2. kiad. Melléklet: Az új orosz helyesírás. Budapest, [1941], Ua. 3—4. kiad. Budapest [1942]. — Magyar—orosz zsebszótár. A legfontosabb szavak összeválogatásával. Az orosz szavak kiejtésének magyar (latin) betűkkel való átírásával. 4. kiad. Budapest [1942]. — *Derzsavin L.*: Orosz—magyar szótár. Budapest, [1943.] — *Chanát Sándor*: Ezer orosz szó. A leggyakoribb szavak a kiejtés megjelölésével. Budapest [1944?] — *Hogy mondjuk oroszul? Magyar—orosz beszélgetések szótárral*. 2. kiad. Szeged, 1944.
8. Erre vonatkozóan lásd a bibliográfia köznyelvi és szakszótárait!
 9. Lásd a bibliográfiában!
 10. Ld. a 3. sz. jegyzetet!
 11. *Melich János*: A magyar szótáriróadalom. (*Nyelvészeti Füzetek* 46. sz.) Budapest, 1907. — *Sági István*: *A magyar szótárak és nyelvtanok könyvészete*. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai. 18. sz.) Budapest, 1922.

Славянская лексикография в Венгрии

(с 1945 г. по май 1962 г.)

ЗОЛЬТАН КОВАЧ

Статья является первой попыткой для представления итогов двуязычной, славянско-венгерской и венгерско-славянской лексикографии в Венгрии, с претензией на полноту, с 1945 г. по май 1962 г. включительно. Статья состоит из двух частей: в первой части автор выдвигает определенные принципиальные, практические, исторические и методологические вопросы двуязычной лексикографии, решение некоторых из них затребовало бы не только отечественное, но и международное содействие. Вторая часть содержит в сущности библиографию опубликованных словарей вместе с относящимися к ним аннотациями. В этой части материал разделен на три группы (I. словари литературно-разговорного языка (общие словари), II. фразеологические словари, III. специальные словари), имея в виду хронологию выхода словарей — в отличие от принятого на практике тройного разделения типов словарей (большой, средний и малый словари). Из статьи выясняется, что отечественная лексикография по славянским языкам может похвалиться очень хорошими успехами и несомненно оказывает значительную помощь разного рода специалистам.